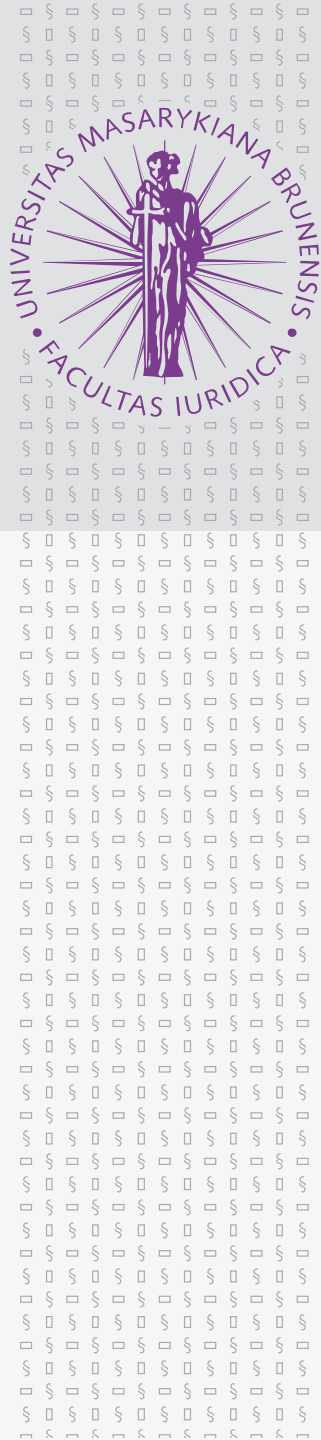


MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Právní dějiny



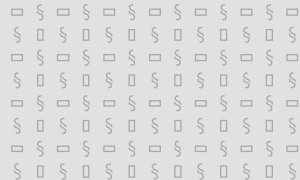
MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Franská říše



Zrod středověké Evropy – zdroje

- **antické dědictví** (řecká kultura a vzdělanost, státní tradice, vybudovaná římská správa, latina, právní systém)
- **křesťanství**
- **vitalita barbarů** (především germánských a slovanských kmenů)



Frankové

- dělení
 - sálští
 - ripuárští (ribvárští)
 - chattuarští (chamavští)
- byli foederati
- zůstávali pohany



Vznik Francké říše

- sálský panovník **Chlodvík I.** (Chlodovech, Chlodwig, 482-511)
 - vyvrátil Syagriovu říši
 - brutálně se zbavil krále ripuárských Franků = sjednotil všechny Franky
 - přijal křest (497 – 498)
 - přijímal do své rady i Galoromány





Vznik Francké říše

- sálský panovník **Chlodvík I.** (Chlodovech, Chlodwig, 482-511)
 - vyvrátil Syagriovu říši + později tolosánskou říši Vizigótů
 - brutálně se zbavil krále ripuárských Franků = sjednotil všechny Franky
 - přijal křest (497 – 498)
 - přijímal do své rady i Galoromány







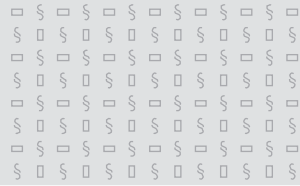
Etapy vývoje

1. vláda **Merovejců** (6. – 7. století)
2. vláda **Karolingů** (Karlovců, Arnulfovců;
8. – 9. století)



Ad 1. Období vlády Merovejců

- **vrchol** na konci první poloviny 6. století
- **patrimoniální** pojetí státu
- **základ správy říše** pro celou dobu
- **územní správa** (hrabství, vévodství, kmenová vévodství, marky)



Ústřední orgány

- comes palatii
- major domus (major palatii)
- březnová pole
- užší shromáždění velmožů



Územní správa

- původně

 - germánské setniny

- pak

 - hrabství

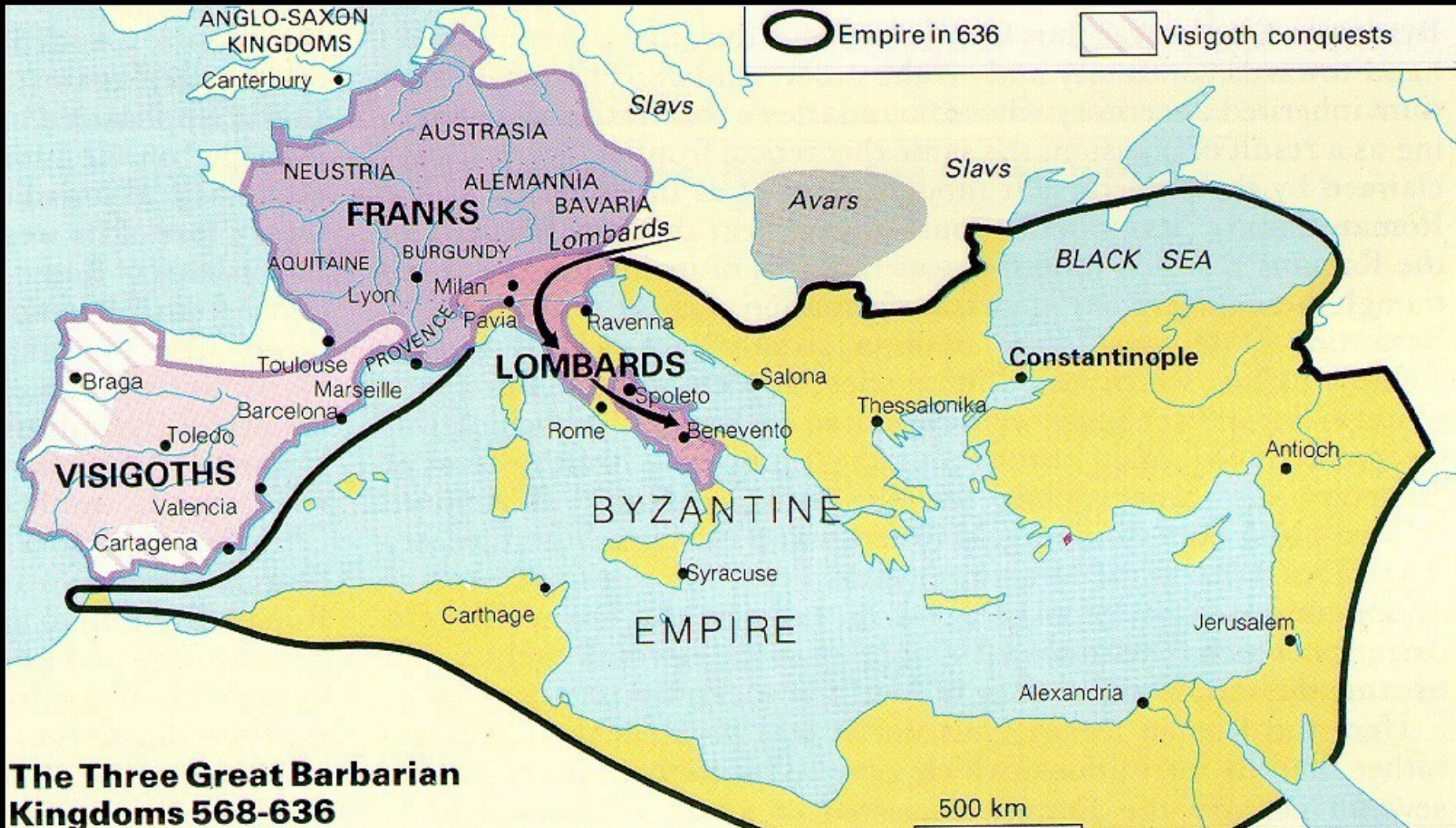
 - vévodství (ducatus)

 - kmenová vévodství (v nově připojovaných částech říše)



Podmínky výkonu státní moci

- destabilizační faktory
 - dědění všemi mužskými potomky (Austrasie, Neustrie, Aquitanie a Burgundsko)
 - úpadek moci panovníka
- růstu církevní moci nepůsobil jednoznačně
- stmelující prvek
 - vnější nebezpečí





Podmínky výkonu státní moci

- destabilizační faktory
 - dědění všemi mužskými potomky (Austrasie, Neustrie, Aquitanie a Burgundsko)
 - úpadek moci panovníka
- růstu církevní moci nepůsobil jednoznačně
- stmelující prvek
 - vnější nebezpečí



Soissons

Aachen



Lev III. – Ježíš - Karel I.



Karel IV. – Maxmilián I.





Václav IV.



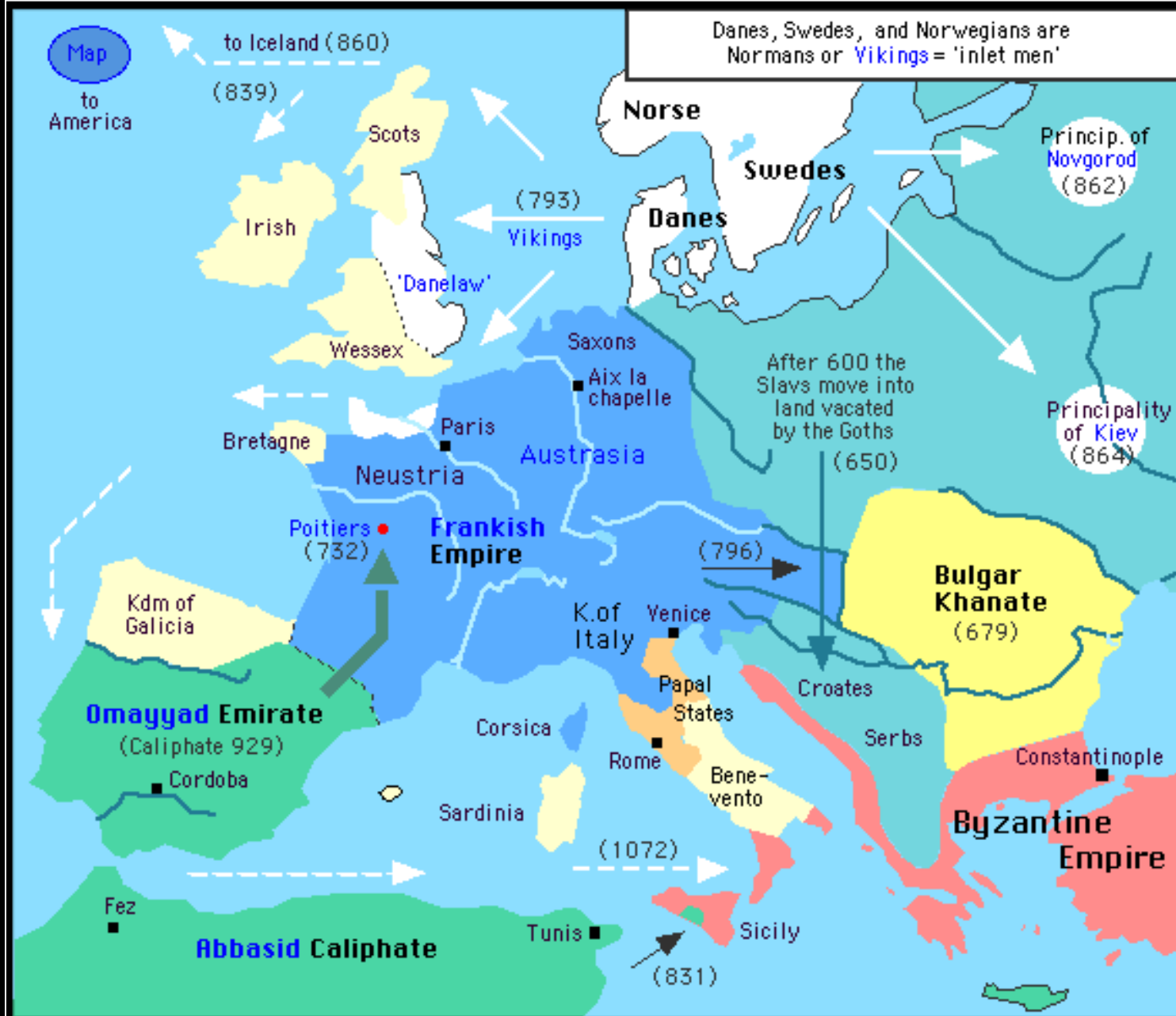
Frankské právo za Merovejců

- vyrůstalo ze **zvyklostí** rodové společnosti
- ovlivňovaly je **instituty římského práva**
- **panovnická nařízení**
- specifikem **leges barbarorum**



Ad 2. Období vlády Karolingů (Karlovců)

- majordomové
- **Pippin Krátký (Mladší)** králem (751)
- dynastie Karlovců (Karolingů)
- vrcholem vláda Karla Velikého (768 – 814)



People : [Charlemagne](#)

History : [500-1000](#)

Back to: [Worldmap](#)

Pipin III. Krátký





Ad 2. Období vlády Karolingů (Karlovců)

- majordomové
- **Pippin Krátký (Mladší)** králem (751)
- dynastie Karlovců (Karolingů)
- vrcholem vláda Karla Velikého (768 – 814)

A detailed portrait of King Charles V of France, depicted with a long, flowing beard and hair, wearing a crown and ornate, patterned robes. He is holding a wooden staff or scepter. The background is dark, and the text is in a Gothic script.

karolus
impans

maguus
Annis 14.



Karel Veliký

- vytvořil ohromnou a dobře **organizovanou říši**
- podporoval kulturu a vzdělání (**karolinská renesance**)
- nechal se korunovat jako **císař**
 - teorie **translatio imperii**
 - konflikt s Byzancí



Richardus magister

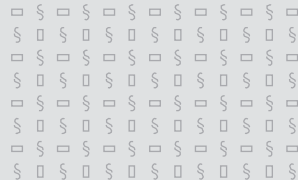
Abbas abbatis

Gregorius episcopus vicarius



Karel Veliký

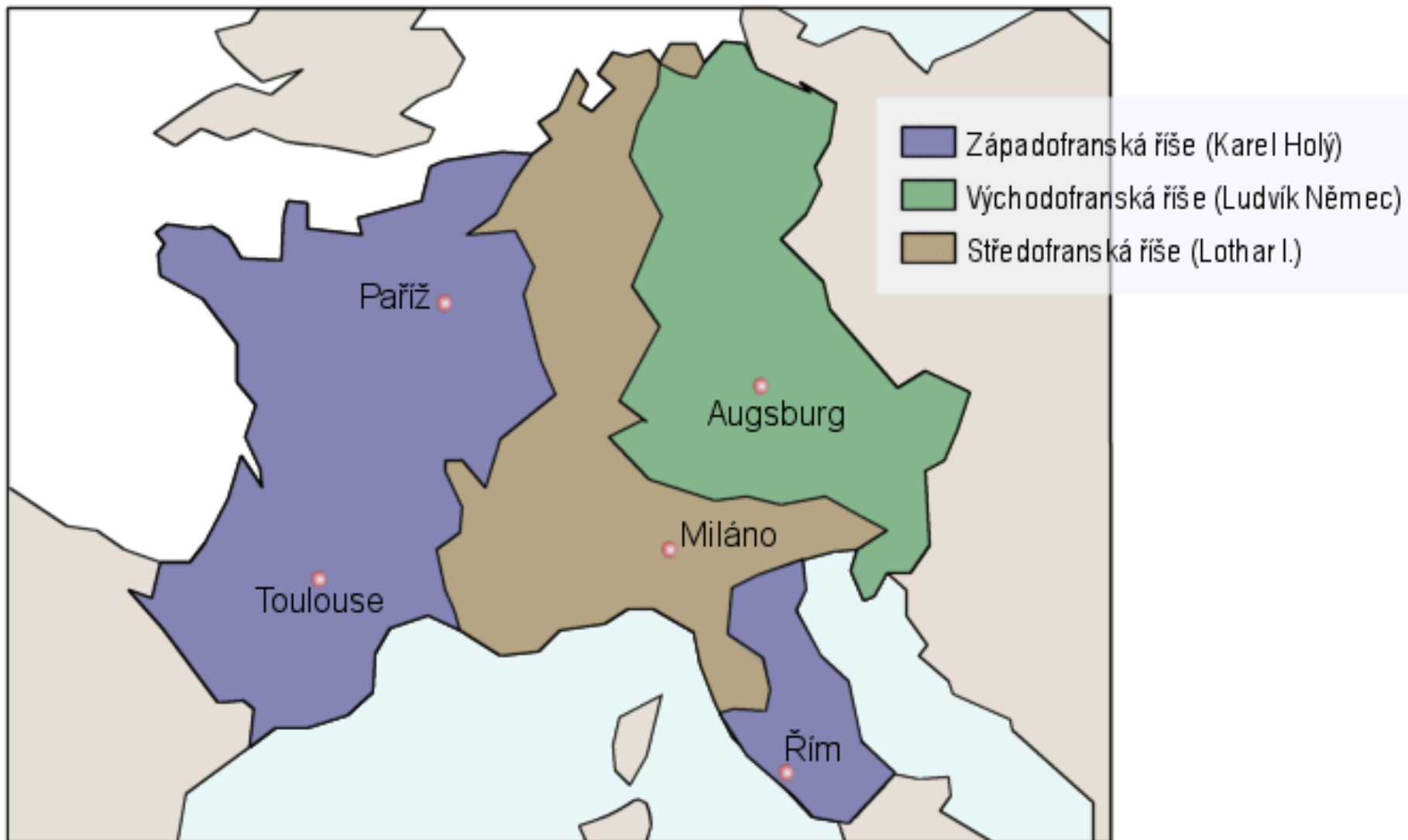
- vytvořil ohromnou a dobře **organizovanou říši**
- podporoval kulturu a vzdělání (**karolinská renesance**)
- nechal se korunovat jako **císař**
 - teorie **translatio imperii**
 - **konflikt s Byzancí**

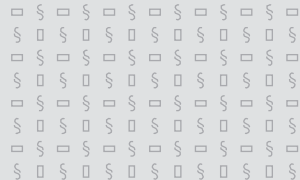


Rozdělení říše

- Ludvík I.
- **verdunská smlouva (843)**
- smlouva z Mersenu (870)
- ribemontská smlouva (880)

Verdunská smlouva (843 po Kristu)





Rozdělení říše

- Ludvík I.
- **verdunská smlouva (843)**
- smlouva z Mersenu (870)
- ribemontská smlouva (880)



Sociální struktura Franské říše

■ raněfeudální společnost

- vládnoucí vrstvu představovala aristokracie (velmožové, šlechta)
- vyčleňovali se příslušníci církve
- držitelé drobných přidělů půdy – sedláci
- otroci (servi, scalci, mancipia)

■ obyvatelstvo pestré i národnostně

- důsledek: **místní partikularismus** v právu



Organizace státního aparátu

- **panovník** (král, císař; bannus regius)
- **družina**
- **poradní orgány**
 - březnová (později májová a pak vlastně letní) pole
 - šlechtická shromáždění
 - státní (královská) rada
- **úředníci**
 - zpravidla i předsedali soudům
 - ústřední, dvorští, venkovští; královští poslové



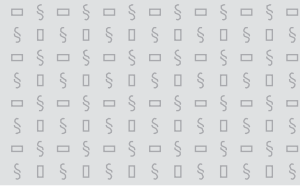
Organizace státního aparátu

- **panovník** (král, císař; bannus regius)
- **družina**
- **poradní orgány**
 - březnová (později májová a pak vlastně letní) pole
 - šlechtická shromáždění
 - státní (královská) rada
- **úředníci**
 - zpravidla i předsedali soudům
 - ústřední, dvorští, venkovští; královští poslové



Dvorští úředníci

- = osobní služebníci panovníka
- senešál (siniscalcus, Seneschalk)
- maršál (comes stabuli)
- číšník (pincerna)
- komorník (camerarius)



Ústřední úředníci

- majordomus (major domus, major palatii)
- palácový hrabě (comes palatii)
- kancléř (cancelarius)



Venkovská správa

- setniny – setník
- hrabství – hrabě (comes, grafio)
- vévodství (ducatus) – vévoda (duce, dux)
- kmenová vévodství – král
- královští poslové (missi dominici)



Prameny franckého práva

- z převážné části **právní obyčeje**
- výsledky **uvědomělé právotvorby panovníků** (relativně časté)
 - *leges barbarorum*
 - *leges Romanae barbarorum*
 - kapituláře
- **místní partikularismus**



Leges barbarorum

- nejstarší vizigótský **Eurichův kodex** (Codex Euricianus; 2. pol. 5. st. ➔ **Liber iudiciorum**)
- burgundská **Lex Gungobada** (konec 5. st.)
- langobardský **Rotariho edikt** (Edictus Rothari; 1. pol. 7. st.)
- zvláštní **Theodorichův edikt** (Edictum Theoderici regis) z konce 5. nebo začátku 6. st.
- Pactus legis Salicae, pozdější jednoduše **Lex Salica** z doby krále Chlodvíka I. (zač. 6. st.)
- **Lex Ribvaria** (právo ripuárských Franků z pol. 7. st.)
- **Lex Francorum Chamavorum** (právo chattuárských Franků ze zač. 9. st.)

Lex Salica



Fig. 1.—The King of the Franks, in the midst of the Military Chiefs who formed his *Troisde*, or armed Court, dictates the Salic Law (Code of the Barbaric Laws).—Fac-simile of a Miniature in the "Chronicles of St. Denis," a Manuscript of the Fourteenth Century (Library of the Arsenal).



mandalga uir p[er] h[ic]

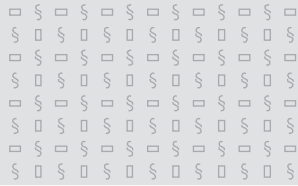
**ONCE ROLOU
LEGISLA
CENSFRAN**

coram iudice d[omi]no
 ad p[er] d[omi]no condita f[er]m
 magna f[er]ma p[er]ce f[er]m p[er]funde inco
 suo corpore n[on] h[ic] m[er]lomna e[st] d[omi]no
 f[er]ma d[omi]no **A**u d[omi]no uel q[ui] t[er]m
 ad d[omi]no p[er] d[omi]no d[omi]no d[omi]no
 ab h[ic] p[er] d[omi]no **D**um ad h[ic] d[omi]no uel q[ui]
 b[er] d[omi]no m[er]lomna d[omi]no in q[ui] d[omi]no f[er]m
 claud[er] iust[er] m[er]lomna q[ui] d[omi]no
 d[omi]no iust[er] m[er]lomna d[omi]no d[omi]no
Dicitur aut[em] iust[er] m[er]lomna p[er] d[omi]no
 p[er] d[omi]no q[ui] d[omi]no d[omi]no



Leges barbarorum

- nejstarší vizigótský **Eurichův kodex** (Codex Euricianus; 2. pol. 5. st. ➔ **Liber iudiciorum**)
- burgundská **Lex Gungobada** (konec 5. st.)
- langobardský **Rotariho edikt** (Edictus Rothari; 1. pol. 7. st.)
- zvláštní **Theodorichův edikt** (Edictum Theoderici regis) z konce 5. nebo začátku 6. st.
- Pactus legis Salicae, pozdější jednoduše **Lex Salica** z doby krále Chlodvíka I. (zač. 6. st.)
- **Lex Ribvaria** (právo ripuárských Franků z pol. 7. st.)
- **Lex Francorum Chamavorum** (právo chattuárských Franků ze zač. 9. st.)



Leges Romanae barbarorum

- Lex Romana Visigothorum (**Alarichův breviář**)
- Lex Romana Burgundiorum

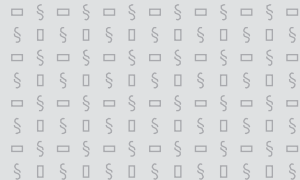
Alarichův breviář (zač. 6. století)





Leges Romanae barbarorum

- Lex Romana Visigothorum (**Alarichův breviář**)
- Lex Romana Burgundiorum



Kapituláře

- = **dílčí královské zákony**
- capitularia mundana (upravující světské záležitosti),
- capitularia ecclesiastica (upravující církevní záležitosti)
- capitularia mixta

CAPITVLARIA
REGVM
FRANCORVM.

Additæ sunt Marculfi monachi & aliorum formulæ veteres,
& Notæ doctiffimorum virorum.

*STEPHANVS BALVZIVS Tutelensis in unum collegit, ad vetustiffimos
codices manuscriptos emendavit, magnam partem nunc primum edidit,
Notis illustravit.*

TOMVS PRIMVS.



PARISIIS

Excudebat Franciscus Muguet Regis & illustrissimi Archiepiscopi
Parisiensis typographus.

MDCLXXVII

CVM PRIVILEGIO REGIS.



Další zdroje poznání práva

■ soukromé zápisy práva

- Hinkmar: De ordine palatii (O řádu královského dvora) z pol. 9. st.

■ listiny

- soubory formulářů (například Formulae Marculfi ze 7. st.)



Soudní záležitosti

■ první instance

- původně soud setniny

- pak **soud hraběte**

- zvláštní **církevní soudy**

- **královský (dvorský) soud**

■ odvolací (i první) instance

- **panovník** /často jeho jménem úředníci (majordomus, palácový hrabě)/





CITRORARTINUS.

SABBARIAS PAN NONIARUM.

OPTIMO ORIGINOSUS FUIT.

Sed nona italia acim staus ē; paren-
tibus secundum saeculi dignitatem. Non
in famis genilibus tamen; pater ei miles
primū post tribunus militū fuit. Ipse ar-
matā militiā in adolescentia secutus, in
scholares alas sub rege constantio. deum
sub iuliano cesare militavit. Non tamen
sponte; quia a primis fere annis diuina po-
tius seruitute sacri iulianis pueri in spi-